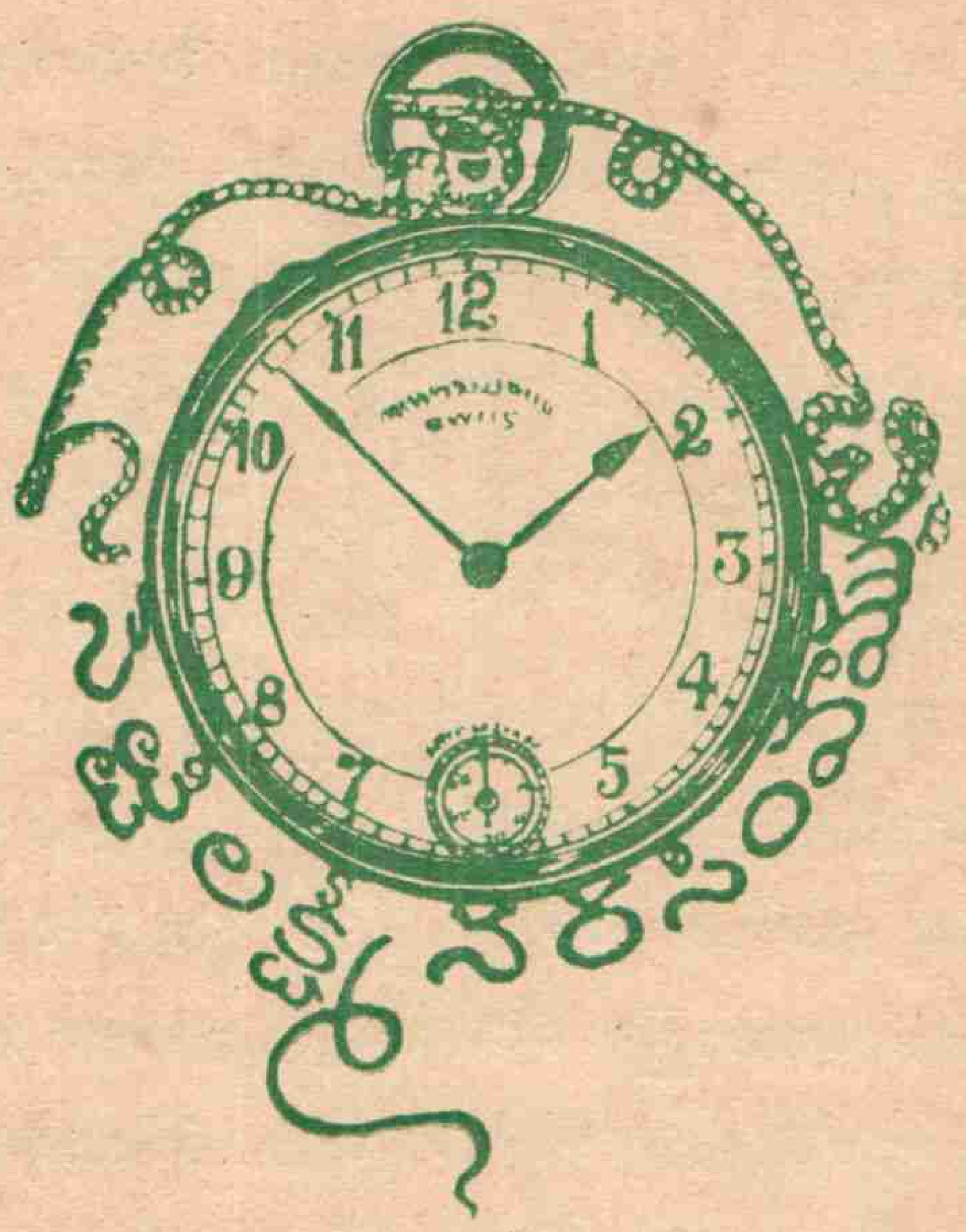

ఇది నిజముగా జరిగిన కథ; చిన్నదేయయ్యును, పెద్దవారికిని నీతిబోధకము.

నా క్రొత్త బంగారువాచీ మంచి ఠేపైనది; అది పదునెనిమిది నెలలు బహు ప్రశస్తముగా పనిచేసెను: ఒక్కనాఁడైనను నిలిచిపోలేదు; ఒక్క నిమిషమైనను వేళ హెచ్చుతగ్గులు చూపలేదు; ఒక్కమరయైనను చెడలేదు. వేళ తెలుపుటయందు సూర్యుఁడైనను పొరపడవచ్చునేమో కాని యది తప్పు నడుచుట యసంభవమనియు, సూర్యుఁడులోకమున నున్నంత కాలమును విఱుగు తఱుగు లెఱుఁగక యది శాశ్వతముగా నుండుననియు నాకు దృఢవిశ్వాసము కలిగినది.

కర్మముచాలక యొకనాఁటిరాత్రి నేను దానిని త్రిప్పుట మఱచినాను. ప్రొద్దుట లేచి వాచీ చూచుకొనఁగానే మనస్సు గతుక్కుమని నాకు భీతుకుపుట్టినది. కొంత గుండెనిబ్బరము తెచ్చుకొని, వాచీ త్రిప్పి, యూహామీఁద దాదాపుగా సరియైన వేళ పెట్టి, మఱి ఫరవా లేదని మనస్సు సముదాయించుకొన్నాను.

సరిగా వేళ దిద్దుకొనవలె నన్నయుద్దేశముతో మఱునాఁటి ప్రొద్దుటనే యొక వాచీ మరమ్మతుదారు కొట్టులోనికి నే నడుగుపెట్టితిని. కుడికాలు ముందు పెట్టితినో యెడమకాలే పెట్టితినో, యది వర్జ్యసమయ మగునో కాదో నేను చెప్పలేను. కొట్టుపెద్ద నాచేతిలోనివాచీ తీసికొని వేళ దిద్దినాఁడు. దిద్ది యతఁడు నాతో, "నాలుగునిమిషములు వెనుకఁబడినది; నడకముల్లు ముందుకు త్రోయవలెను." అన్నాడు.

వలదని నివారించుటకు బహుతరముగా ప్రయత్నించినాను; వాచీ సరిగానే నడుచుచున్నదని యనేక విధముల చెప్పి చూచినాను. ఏమి చేసినను, లాభము లేకపోయెను. ఆ శుద్ధబుద్ధావతారమునకు బోధపడిన దొ

క్షాటియే : వాచీ వెనుకఁబడినది; నడకముల్లు ముందునకు త్రోయవలెను. ఎదుట నిలువఁబడి యేడ్చుచు నేను మొత్తుకొన్నను వినిపించుకొనక, యారాతిగుండె కిరాతుఁడు దయాదాక్షిణ్యములుమాని, తాను చేయఁ దలఁచుకొన్న పని తణకక బెణఁకక నెమ్మదిగాఁ జేసినాఁడు. అది మొదలు నావాచీ వేగముగా నడుచుచు, హెచ్చువేళ చూప నారంభించినది; దినదినమునకు దానినడక మఱింత మఱింత హెచ్చఁజొచ్చెను. వారము దినములైన సరికి తీవ్రమైన జ్వరముతోడి యుద్వేగము కలిగి, నాడి నిముసమునకు నూటయేఁబది కొట్టుకొనుచుండెను. రెండు నెలలకు పట్టణమందలి తక్కినవాచీలును గడియారములును పూర్తిగా వెనుకఁబడినవి; వాని నన్నిటిని విడిచి, యది బేగీరావడుగులతో పదునైదుదినములు ముందుకు నడుచుకొని పోయినది.

పంచాంగమునుబట్టి పండువెన్నెలతోడి నిండుపున్నమ యుండవలసిన

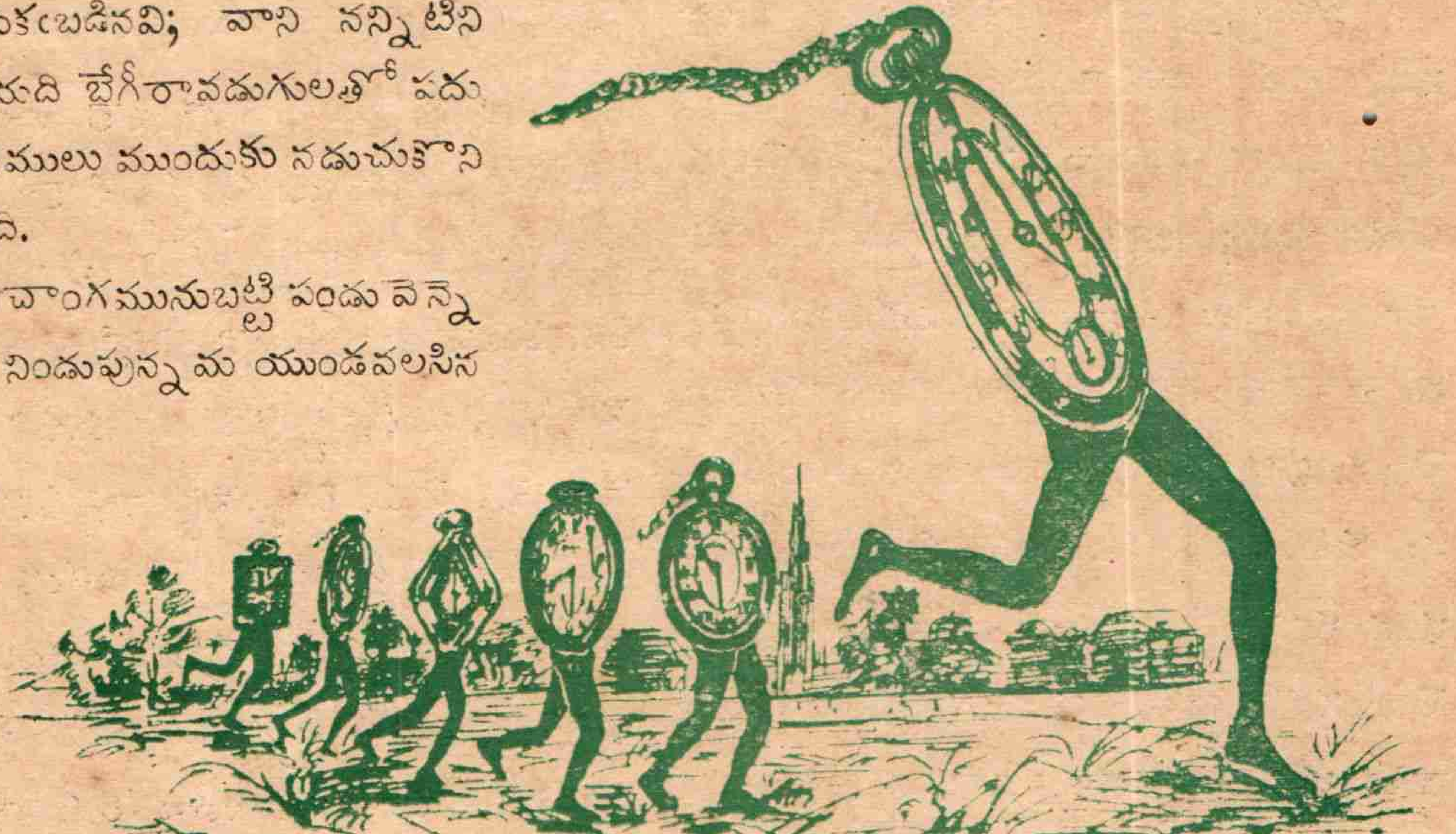

కాలమున, నావాచీ కన్నులు కనిపించని యమావాస్య కటికిచీఁకటిలోనికి కాలుపెట్టుచుండెను. ఋతువులు తాఱుమాఱై శరత్కాలమున హేమంతము చొరఁబడినది. ఇంటియద్దెలు, వృత్తిపన్నులు, నౌకరుల జీతములువగైరాలు ముందుగా చెల్లించుకొనవలసివచ్చెను.

అందువలన దివాలా తీయవలసిన గతి పట్టునేమో యని జడిసి, వాచీ నడక సరిచేయించుటకై మఱొకమరమ్మతుదారు కడకు వెళ్లినాను. 'ఎప్పుడైనను మరమ్మతు చేయించినారా' యని యతఁ డడిగినాఁడు. ఎన్నఁడును మరమ్మతు కోరలేదని నేను మాఱుపలికినాను. దుమ్ముచూచిన నక్కకువలెనే యతనికినోరూఱినది. తొందరతో వాచీ వెనుకడిప్ప విప్పి, యేదో చిన్నగొట్టము కంటికి తగిలించుకొని, యతఁడు దాని మఱలలోనికి మగల మరల చూపులు నిగిడ్చి, 'నడకముల్లు వెనుకకు త్రోయుపనియే కాక మఱలు శుభ్రపఱుచుటయు, చమురెక్కించుటయు నవసరము, వారముదినములకు రావలసిన' దని చెప్పినాఁడు.

మరమ్మతుతరువాత వాచీనడక తగ్గి, తక్కువ వేళ చూప నారంభించినది; కునికిపాట్లు పడుచున్నట్లే యది యిప్పుడుకొట్టుకొనఁజొచ్చెను. అందుమూలమున నాకు భోజనవేళ యతిక్రమించుటయు, రెయిలుబండ్లు తప్పుటయు, నా దావాలు నాపరోక్షమున నాకు విరుద్ధముగా కోర్టువారుతీర్పు చెప్పుటయు జరుగుచువచ్చెను. క్రమక్రమముగా నేను నిన్నటిదినము లోనికి, తరువాత మొన్నటిలోనికి, అటుతరువాత

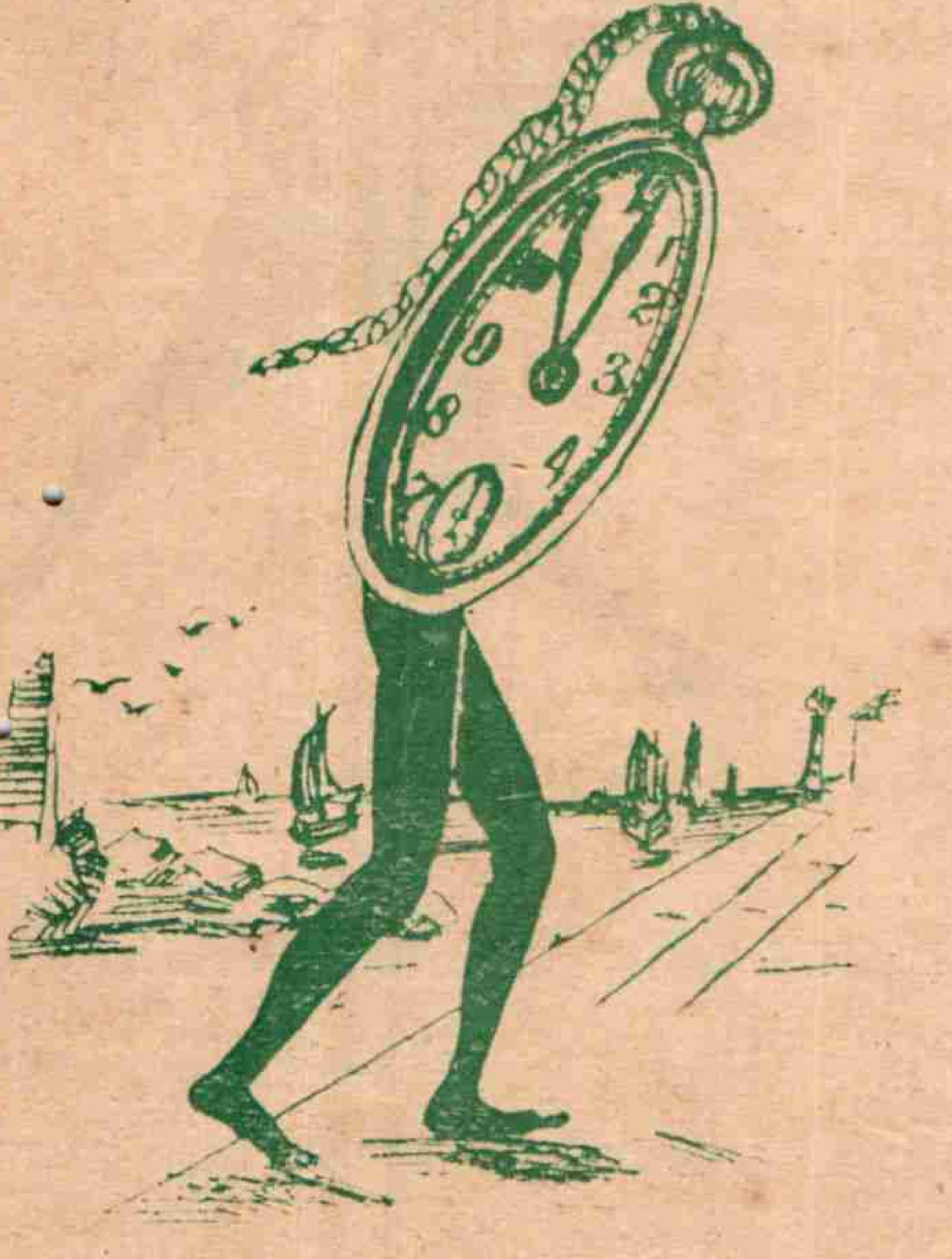

గతవారములోనికి దిగఁబడినాను. తుదకు, లోకమంతయు నాదృష్టిపథమునుండి దాఁటిపోవఁగా, నేనొక్కఁడనే తోడు నీడలేక వెనుకఁబడి, గత మాసములో దేవులాడుచున్నా నన్న యూహ నాకు కలిగినది.

ఇక్ష్వాకు బారసాలనాఁటివాఁడననియు, మాంధాతతో మైత్రి చేసినవాఁడననియు, నాగుఱించి నాకనుమానములు పుట్టసాగెను.

బాగులేదని వాచీ పట్టుకొని, మఱొక మరమ్మతుదారుకడకు వెళ్లినాను. నా సమక్షమందే యతఁడు దానిని పూర్తిగా విడఁదీసి కుప్పపోసి, యేదోగొట్టము బిగిసినదని చెప్పి, మూఁడుదినములలో బాగుచేయఁగల నన్నాఁడు. అతఁడు బాగుచేసినపిమ్మట వేళ మొత్తము మీఁద సరిపోవు తప్ప, అంతకంటె హెచ్చు లాభము కలుగలేదు. అర్ధదినము వఱకును

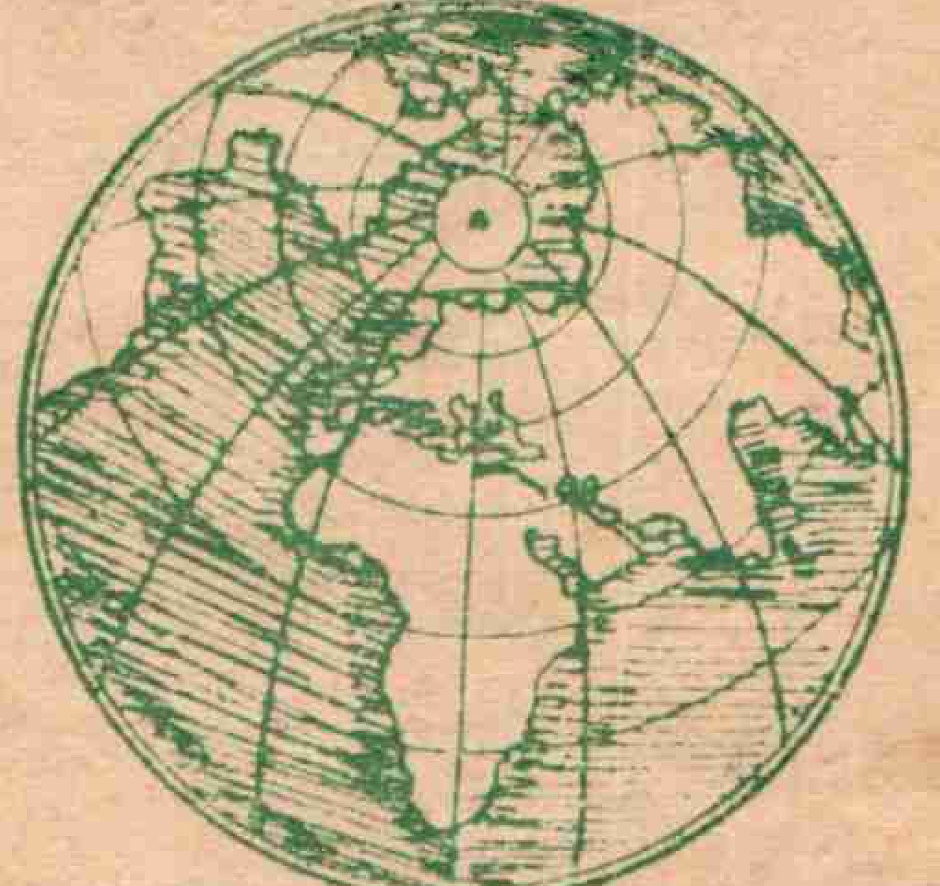

దాని కిప్పుడు మెయిలుబండి పరుగులాగున వెఱ్ఱిపరుగు; పరుగున్నంత సేపును, మఱియే విషయమును మనస్సునకు తోఁచనీయకుండ

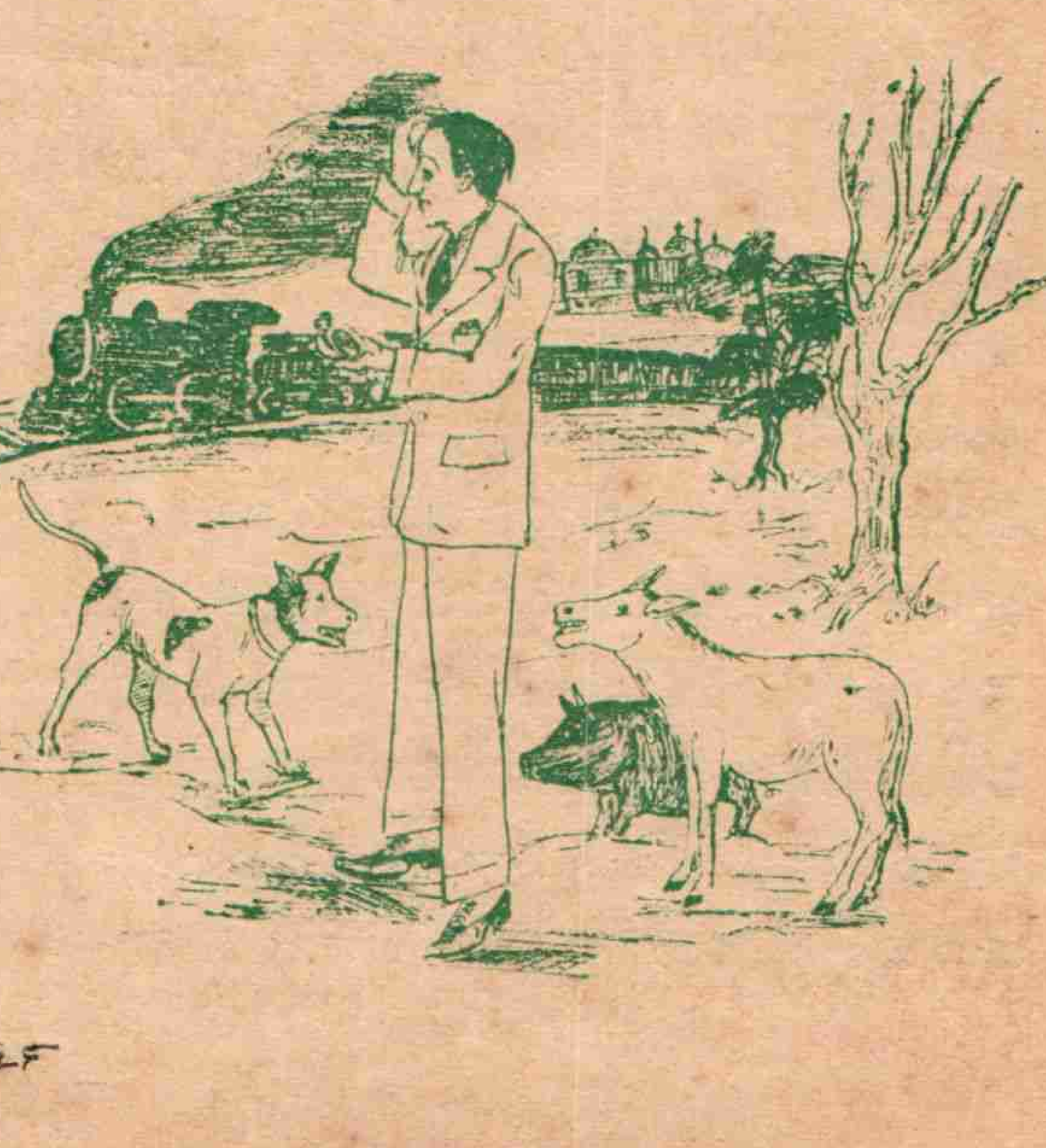

కుక్క మొఱుగులు, పందిఘుర్ఘురింపులు, గాడిద సకిలింపులును కలిసి లోపటినుండి వచ్చుచున్నట్లు ధ్వనులు. ఆ పరుగులో ప్రపంచ మందలి యేవాచీయు దానితో పందెము కట్టఁగలుగుట వట్టిది. ఆ తరువాత, తక్కిన యర్ధదినమున అది యంతకంతకును నడక తగ్గించి, త_గ్గిం_చి, త—గ్గిం—చి, పెండ్లినడకలను, చీమనడకలను మించి, వెనుకఁబడ్డ వాచీల నన్నిటిని మరల తన్ను కలిసికొననిచ్చి, దినప్రమాణ మిరువదినాలుగు గంటలును పూర్తి యగుసరికి నెమ్మదిగా నియమిత స్థానమును చేరుకొని, టక్కున నిలుచును. సగటున సరియైనవేళయే యది నడిచిన దన్నందుకు సందేహము లేదు; ఏదినమున చేయవలసిన పని యాదినమున పూర్తిగా చేయలేదని దాని యందు దోషము నిరూపించుటకు వీలు లేకుండెను. కాని, మొత్తముమీఁద దినమున కిరువదినాలుగు గంటలు నడిచినది వాచీ యనుట వలన ప్రయోజనము లేదు.

అట్టి సగటువేళతో తృప్తి పొందక, మఱొక మరమ్మతుదారుకడకు వాచీ మోసికొని పోయితిని. పెద్దసీల విఱిగిన దని యతఁడన్నాఁడు. అంతేగదా యన్నాను నేను. నిజమునకు పెద్దసీల యనఁగా నేమో నాకు తెలియదు; కాని, యపరిచితునియొద్ద నాయజ్ఞానము వెల్లడించుట నాకు సమ్మతమైనది కాదు. పెద్దసీల యతఁడు మరమ్మతు చేసినాఁడు. ఆ విషయమున నేమో వాచీ బాగుపడినది గాని, మఱియొకవిషయమునమాత్రము చెడినది. ఇప్పుడుదానికి కలిగినరోగ మేమనఁగా, అది కొంత సేపు నడుచును; కొంత సేపు మానును; మరల కొంత సేపు నడుచును; మరల కొంత సేపుమానును: ఇదే పద్ధతి. ఎప్పుడు నడుచుటో, యాఁగుటయెప్పుడో, దానిచిత్తము నా భాగ్యము. నడక మొదలైనప్పుడెల్ల గాడిద తాఁపువంటి

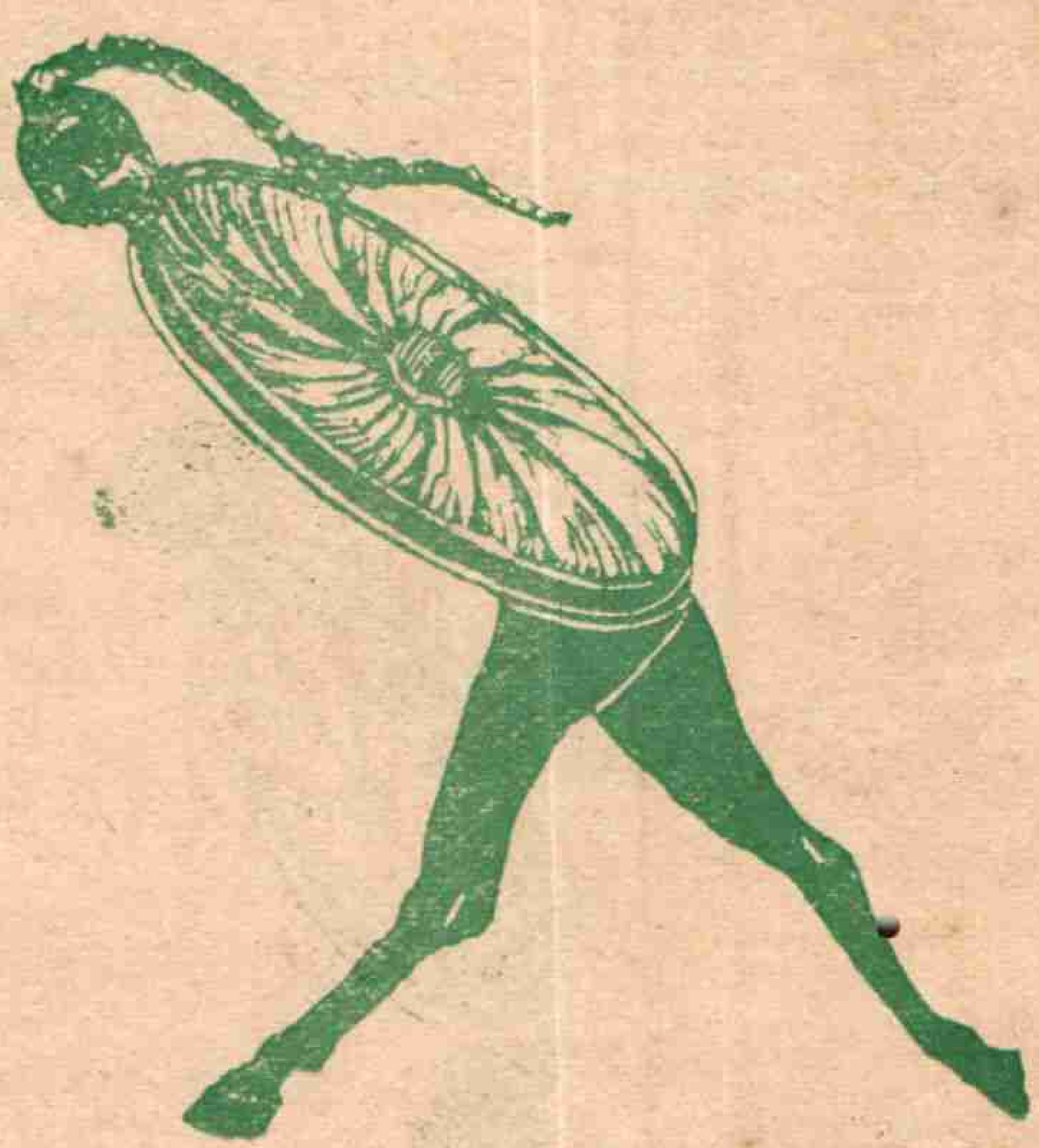

వెనుకతాఁపుమాత్రము తప్పదు. అదురుగుండెకు తగులకుండ గుడ్డముక్కలు కొన్ని జేబులో క్రుక్కుకొని కొన్నాళ్లు కాలక్షేపము చేసినాను.

చివరికి మఱి భరింపలేక మఱొక మరమ్మతుదారు కడకు పోయితిని. అతఁడును యంత్రములన్నియు విప్పి కుప్పపోసి, భూతదర్పణముతో వాని నన్నిటిని సావకాశముగా పరిశీలించి— వెండ్రుక బిస యఁట!— యది యేదో కొంత పాడయినట్లున్న దని చెప్పినాఁడు. అది బాగుచేసి యతఁడు వాచీకి పునర్జీవము పోసెను. ఈమాఱు మఱి నడకలో హెచ్చుతగ్గులేమియు లేకుండ వాచీ సరిగా పని చేయ సాగినది; కాని, పదిగంటలకు పది నిమి

షము లున్నదనఁగా గంటలముల్లును, నిమిష

ములుముల్లును జగత్పితలగు పార్వతీ పరమేశ్వరుల లాగున విడఁదీయరాని యంత గట్టిగా నొకదాని కొకటి యంటుకొని, యక్కడనుండి రెండుముండ్లును కలిసి నడుచుచుండెను. వాచీ చూచి మహాగణిత శాస్త్రవేత్తలును గంటలెన్నియని కాని, నిమిషము లెన్నియని కాని చెప్పలేకుండిరి. ముండ్లుండియు లేనియట్లే యైనది; అంధుని ముఖమందలి సులోచనము వలె నవి యలంకారమాత్రములు.

తలయు తోఁకయులేని యీ యసందర్భపుస్థితి తొలఁగించు నూహతో మఱొక మరమ్మతుదారుకడకు నేను వెళ్లవలసి వచ్చినది. పెద్దముల్లు వంకరపోయినదనియు, ముఖ్యయంత్రము తిన్నఁగా లేదనియు, మొత్తము మీఁద మఱలన్నియు మరమ్మతు చేయవలసి యున్నదనియు నతఁడు చెప్పినాఁడు. చెప్పిన మరమ్మతులన్నియు నతఁడు చేసినవెంటనే నా వాచీ బహుదివ్యముగా నడచెననుటకు సందేహము లేదు. కాని, యావిధమున తొమ్మిది పదిగంటలు నడిచినతరువాత, అజీర్ణముచేసిన వానికడుపులోవలె వాచీలో నేదో గందరగోళ మారంభమై, తుమ్మెదల ఝుంకారము వంటి ఝుంంంంంం మను శబ్దము బయలుదేఱి, ముండ్లు రెండును పరస్పరభేదము తెలియరాని యట్లు గిరగిర గిరగిర శరవేగమున తిరిగి, వాచీమీఁద సన్నని దారములతో సాలె

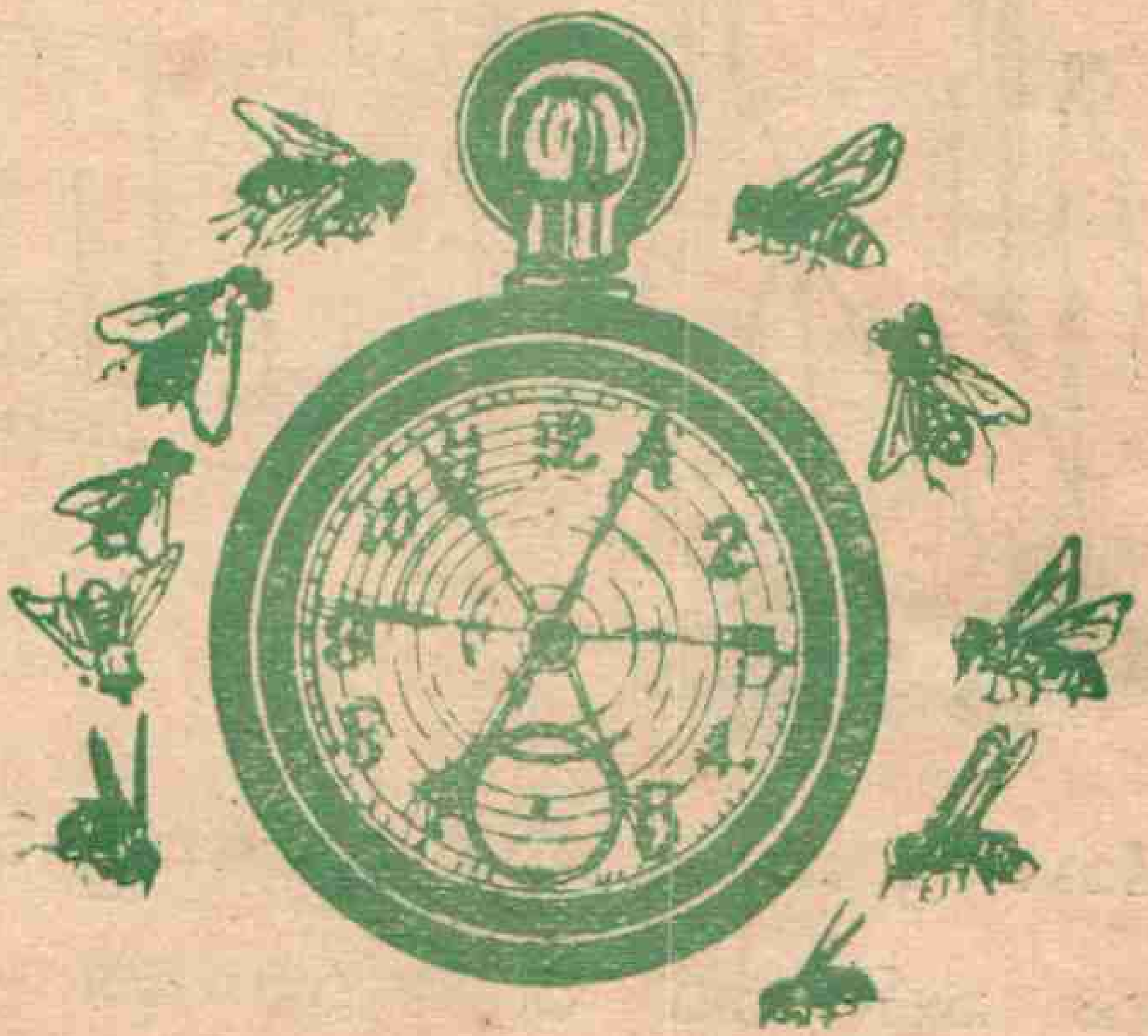

పురుగు పట్టు పెట్టినట్లయ్యెను.

ఆవిధముగా నిరువదినాలుగు గంటలును నాలుగునిమిషములలో పూర్తిచేసి ఢమ్మను ధ్వనితో దడాలున వాచీ యాఁగినది.

కాళ్లీడ్చుకొని, కడసారి ప్రయత్నముగా మఱొక క్రొత్తమరమ్మతుదారు కడకు పోయితిని. అతఁడు దానిని విప్పి కుప్పపోయుచుండఁగా, నాయూహలు క్రొత్తదారి త్రొక్కినవి. వాచీకొన్నధర నూటయిరువది రూపాయలు; మరమ్మతులక్రింద మఱి రెండుమూఁడు వందలైనవి; వీనిముఖము! వీఁడుహూత్రము బాగు

చేయఁగలడా? ఇట్లనుకొనుచు పరధ్యానముగా నే నా క్రొత్తవాని ముఖముమీఁద చూపులు నిలిపినాను. వానిది క్రొత్త మొగముకాదని నాకు తటాలున తోఁచినది. నిదానించి పరికింపఁగా, మాయింటి వడ్రపుపనికై యొక ప్పుడు వచ్చి పని చేఁతకానివాఁడని నేను తగిలివేసినవాఁడే యీవాచీ మరమ్మతుదారన్న నమ్మకము నాకు కలిగెను. వాఁడును వెనుకటివారివలెనే యంత్రపరీక్ష చేసి, చిట్లింపుమొగముతో చిత్రికపని దాని కవసరమన్నాఁడు. ఒళ్లుమండి, వానిచేతిలోనివాచి దడాలున లాగుకొని, దానిని వానిమొగముమీఁద వేసికొట్టినాను.

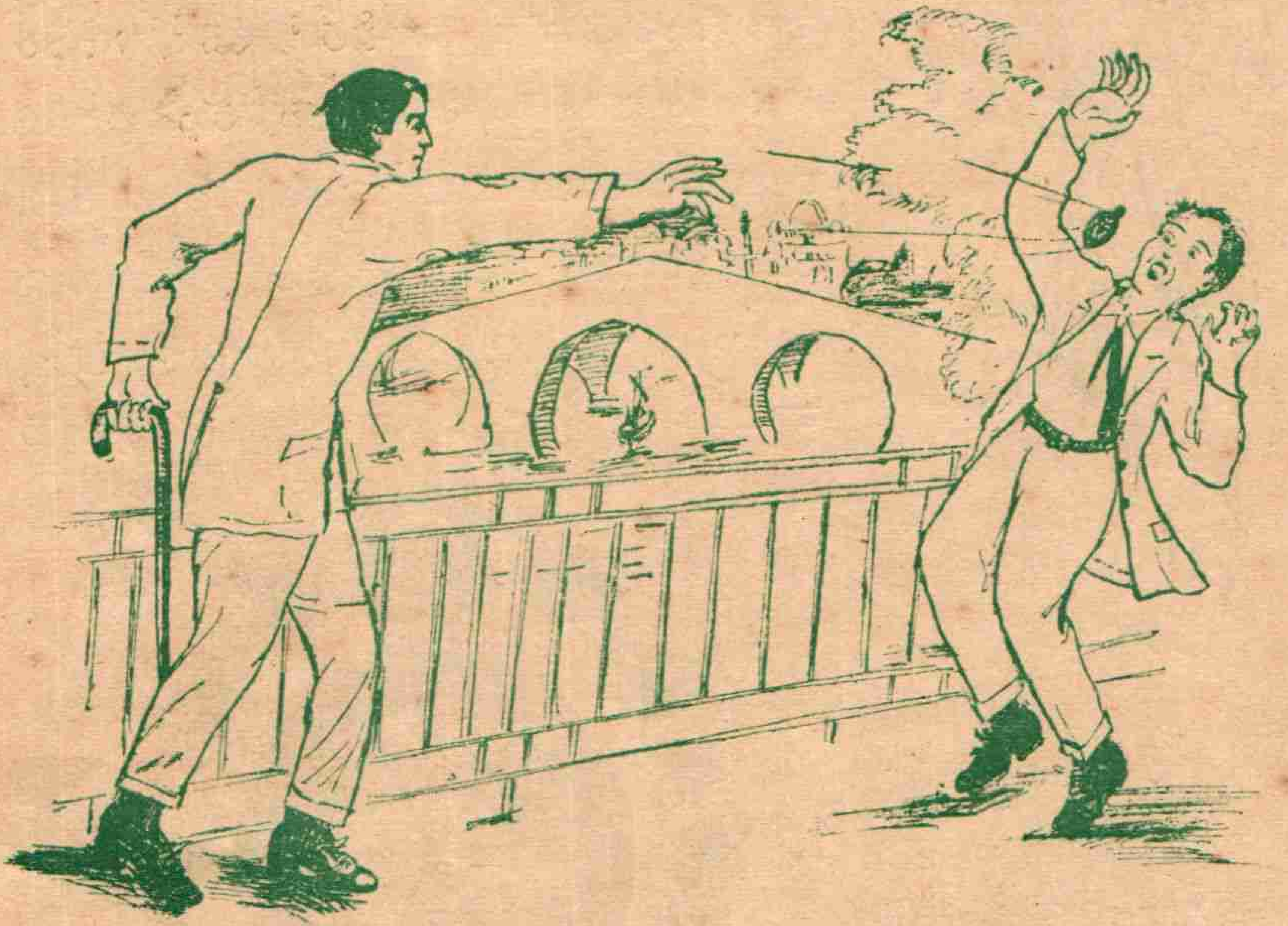

క్రిందపడి వాచీగుండపిండియయినది. దానితో శనియు విఱుగడయైనది. నాకు వాచీగొడవలేకనిర్వ్యాచీగానున్నా నిప్పుడు.

కుల వృత్తులలో పనికిరాక స్వగ్రామములువిడిచివెళ్లిన కంచరులు, కమ్మరులు, వడ్రంగులు, రాతిపనివారు, టిన్ను రేకుపనివారు, వగైరా లందఱు నేమగుచున్నా రన్న సమస్యకు చిరకాలమునుండి నాకు సమాధానము దొరకక కొట్టుకొనుచుంటిని. ఇప్పుడు తెలిసినది.

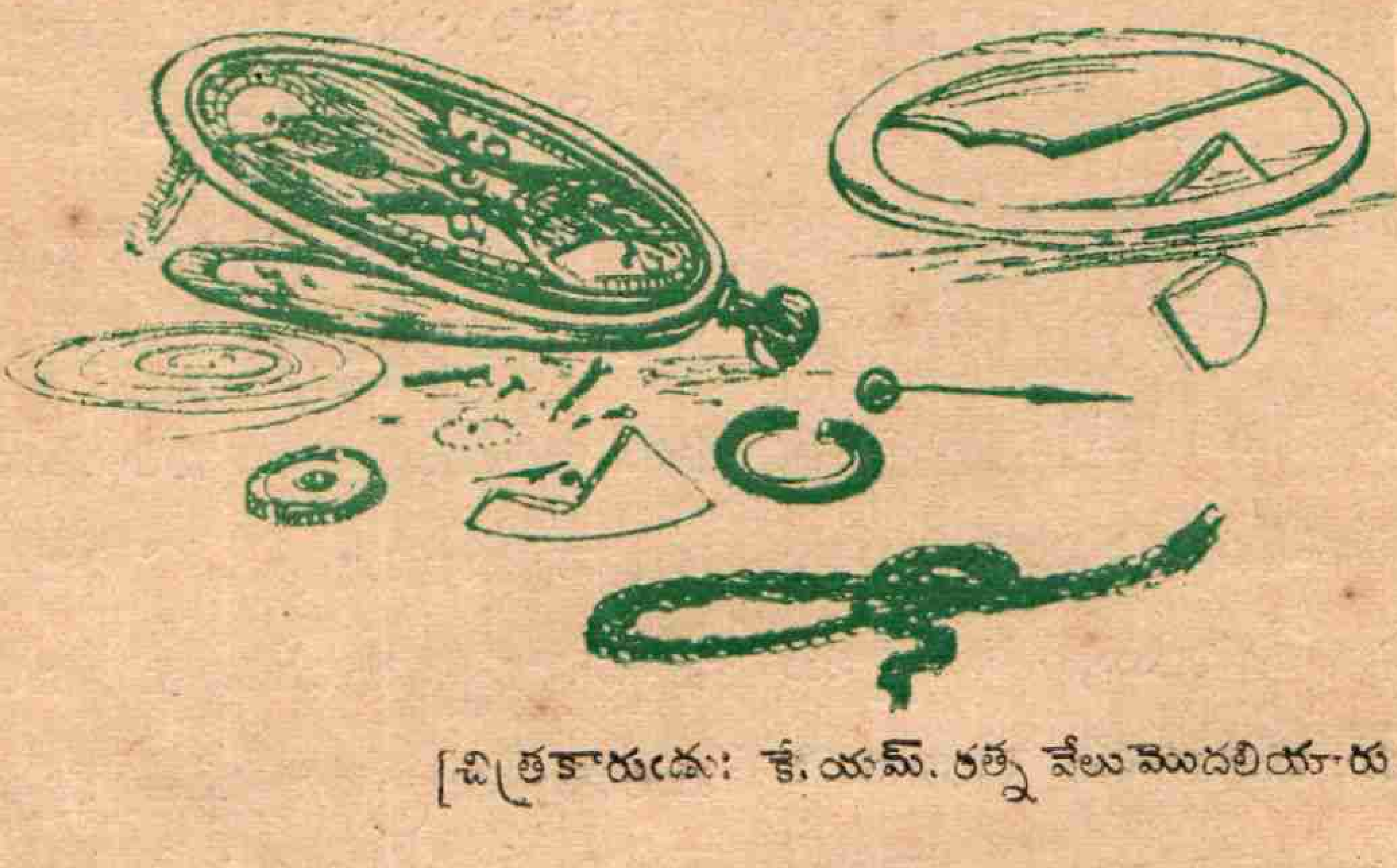

[చిత్రకారుఁడు: కే. యమ్. రత్నవేలు మొదలియారుగారు, విశాఖపట్టణము.]